

Program:

Radosne tworzenie

CYKL ZAJĘĆ ROZWIJAJĄCYCH KREATYWNOŚĆ

Opracowała:

mgr Małgorzata Domańska

SPIS TREŚCI:

WSTĘP

I. INFORMACJE O PROGRAMIE

II. MODUŁY I SCENARIUSZE ZAJĘĆ

III. EWALUACJA PROGRAMU

BIBLIOGRAFIA

„Jeśli umiecie diagnozować radość dziecka i jej natężenie, musicie dostrzec, że najwyższą jest radość pokonanej trudności, osiągniętego celu, odkrytej tajemnicy. Radość tryumfu i szczęście samodzielności, opanowania, władania.”

J. Korczak

WSTĘP

Powodem, który zainspirował mnie aby stworzyć niniejszy program były moje obserwacje i doświadczenia zdobyte podczas kilkuletniej pracy w świetlicy szkolnej z dziećmi z niepełnosprawnością intelektualną. Na podstawie obserwacji dotychczasowej pracy zauważam, że dzieci te mają ogromną potrzebę i chęć tworzenia oraz odnoszenia sukcesów. Jednakże podczas pracy twórczej brakuje im inwencji, pewności i odwagi. Zwróciłam się zatem w kierunku plastyki i muzyki, ponieważ zawsze lubiałam zajmować się tworzeniem, ponadto od niedawna odkryłam, że mogą one być wspaniałą terapią dla innych, a szczególnie dla dzieci. Zauważam, że dzieci z niepełnosprawnością intelektualną także bardzo chętnie biorą udział w zajęciach rozwijających kreatywność, podczas których wspólnie mogą poszukiwać nowych sposobów tworzenia, poznawać nowe techniki plastyczne, uwrażliwiać na muzykę, rozwijać wyobraźnię i cieszyć się z efektów swojej pracy. Skupiając się na plastyce starałam się wykorzystać dostępne mi materiały i metody pracy z dziećmi oraz możliwości wyeksponowania ich wytworów. Nie bez znaczenia dla mnie był także dobór właściwych, ciekawych i niekonwencjonalnych, a dających się łatwo zastosować technik plastycznych, bowiem duża grupa dzieci wymaga, aby podczas pracy twórczej mogła wzbogacać sprawność manualną, wyrównywać inne deficyty, zdobywać pozytywne doświadczenia społeczne korygujące obraz samego siebie. Obserwuję, że połączenie swobodnej ekspresji twórczej z poszukiwaniem coraz to nowych technik plastycznych, proponowanie niekonwencjonalnych tematów, materiałów i narzędzi, zadań oraz czasu potrzebnego do realizacji odpowiednich treści, a także dostosowanie ich do indywidualnych potrzeb i możliwości dziecka może w znacznym stopniu wydobywać z nich ich siły i energię, które pomogą im przewyciężać trudności, a także pomagać we własnym rozwoju. Połączenie muzyki i ruchu stanowi ogromne możliwości integracyjne, wpływając na sferę poznawczą, emocjonalną i motywacyjną prowadząc do wszechstronnego rozwoju dziecka. Muzyka wspomaga ruch, dynamizuje go, steruje i harmonizuje. Łączy go w pewną całość, co daje radość. Zabawy muzyczno- ruchowe stwarzają dzieciom okazję do regeneracji sił psychicznych i fizycznych, rozwijania postaw wychowawczych,

umiejętność radzenia sobie z trudnymi emocjami, pozwalają wyładować agresję. Na etapie edukacji szkolnej odgrywają niezmiernie istotną rolę zarówno w szeroko pojętym procesie rozwojowym jak i edukacyjnym. Tworząc program niejednokrotnie sięgałam do przykładowych materiałów, które pomagały mi wraz z moimi podopiecznymi skutecznie odkrywać tajniki sztuki. Moja propozycja zajęć ciągle jest uzupełniana o nowe pomysły, dostosowane do aktualnych potrzeb i możliwości dzieci.

I. INFORMACJE O PROGRAMIE

UŻYTKOWNICY PROGRAMU:

- Uczniowie Specjalnej Szkoły Podstawowej w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym im. Marii Konopnickiej w Zespole Placówek Szkolno-Wychowawczych w Głogowie
- Wychowankowie Zakładu Poprawczego w Głogowie

Uczniowie Specjalnej Szkoły Podstawowej są osobami z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu znacznym i umiarkowanym, ze sprzężeniami.

CZAS TRWANIA PROGRAMU:

- wrzesień 2017 – maj 2020

PROGRAM OPRACOWANO W OPARCIU O:

- Podstawę Programową Kształcenia Ogólnego dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym w szkołach podstawowych.
- Podstawę programową kształcenia ogólnego dla szkół specjalnych przysposabiających do pracy dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym oraz dla uczniów z niepełnosprawnością sprzężoną.
- Literaturę dotyczącą tematu.

CELE ZAJĘĆ:

Cel główny:

- rozwijanie sfery emocjonalnej, społecznej oraz ruchowej uczniów,
- wspomaganie i stymulowanie rozwoju dziecka,
- integracja wychowanków pełnosprawnych z uczniami niepełnosprawnymi intelektualnie.

Cele szczegółowe:

- wyrażanie własnej ekspresji,
- usprawnienie manualne,
- ćwiczenie koordynacji wzrokowo – ruchowej,
- aktywizacja procesów poznawczych i emocjonalnych,
- nabywanie umiejętności koncentracji uwagi,
- wdrażanie umiejętności współpracy w zespole i szybkiego wykonywania poleceń,
- rozwijanie umiejętności tanecznych, zainteresowań i uzdolnień artystycznych,
- kształtowanie aktywności ruchowej z wyeksponowaniem inwencji twórczej,
- rozwijanie zainteresowań i uzdolnień plastycznych,
- stwarzanie możliwości własnych wypowiedzi za pomocą różnorodnych środków artystycznych,
- kształtowanie podstawowych zdolności muzycznych i sprawności psychoruchowych,
- kształtowanie i rozwijanie słuchu muzycznego stosownie do możliwości ucznia,
- rozwijanie zdolności motorycznych: szybkości, zwinności, skoczności i wytrzymałości,
- doskonalenie i rozwijanie umiejętności ruchowych,
- kształtowanie aktywności ruchowej z wyeksponowaniem inwencji twórczej,
- wyposażenie w niezbędne umiejętności plastyczne oraz wiedzę z tego zakresu,

- rozładowanie negatywnych napięć, emocji i agresji,
- tworzenie życzliwej i przyjaznej atmosfery na zajęciach,
- zaspokojenie potrzeb akceptacji, bezpieczeństwa.

EFEKTY DZIAŁAŃ:

Uczeń:

- Wykazuje poprawę w zakresie ogólnego funkcjonowania w środowisku.
- Posiada umiejętność współdziałania w grupie.
- Wzmacnia wiarę we własne możliwości.
- Czerpie satysfakcję z kreatywnego działania.
- Uwalnia naturalną ekspresję twórczą.
- Rozwija sprawności manualne.
- Rozumie komunikaty nauczyciela.

PROCEDURY OSIĄGANIA CELÓW:

- Opracowanie autorskiego programu *Radosne tworzenie*.
- Opracowanie scenariuszy zajęć.
- Studiowanie literatury dotyczącej wdrażanych metod oraz z zakresu rozwoju dzieci z niepełnosprawnością intelektualną.
- Opracowanie narzędzi służących do ewaluacji programu: Ankieta dla wychowawców; termometr.

WARUNKI REALIZACJI PROGRAMU :

- WYMIAR GODZIN : 2 godziny lekcyjne
- PRZEDMIOT ZAJĘĆ: w ramach zajęć edukacyjno- wychowawczych
(przedmiot: zajęcia rozwijające kreatywność)
- ODPOWIEDNIE WARUNKI LOKALOWE: przestrzeń
- POMOCE: materiały plastyczne, spożywcze, instrumenty muzyczne, projektor.

METODY PRACY

- Arteterapia
- Muzykoterapia
- Metoda Ruchu Rozwijającego Weroniki Sherborne
- Pedagogika Zabawy
- Metoda opowieści ruchowej
- Gimnastyka R. Labana
- Metoda K. Orffa
- Metoda praktycznego działania
- Metoda zabawowo – naśladowcza
- Metoda bezpośredniej celowości ruchu (zadaniowa)

FORMY ZAJĘĆ:

- Zajęcia w parach
- Zajęcia dla całej grupy
- Zajęcia indywidualne

ORGANIZACJA ZAJĘĆ

Realizując program uwzględniłam współpracę: z wychowawcami klas, jako źródło wiedzy o uczniach danej klasy, z wychowawcą i wychowankami z Zakładu Poprawczego w Głogowie, którzy wspólnie z uczniami ZPSW w Głogowie będą brać udział w wybranych zajęciach. Uczniowie Specjalnej Szkoły Podstawowej w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym im. Marii Konopnickiej w Zespole Placówek Szkolno- Wychowawczych w Głogowie (osoby z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu znacznym i umiarkowanym) będą brali udział w cyklicznych zajęciach kreatywnych (1h 30 min.). Wychowankowie Zakładu Poprawczego podczas wspólnej zabawy na wybranych zajęciach muzyczno- ruchowych i zajęciach plastycznych, pomogą uczniom wykonać proponowane zadania, będą ich wspierać, a przy tym będą mieć okazję poznać specyfikę pracy z uczniami niepełnosprawnymi.

Poprzez udział w zajęciach uczestnicy uczą się empatii, tolerancji, szacunku i otwartości wobec tego co inne. Sprzyja to wzrastaniu wrażliwości emocjonalnej, poszerza wiedzę o człowieku i życiu, uczy dostrzegania innych niż własne problemów, zrozumienia odmienności drugiego człowieka, trudności w jego funkcjonowaniu, a także gotowości niesienia mu pomocy, bycia uważnym i odpowiedzialnym w kontaktach z nim.

II. MODUŁY I SCENARIUSZE ZAJĘĆ

I MODUŁ	II MODUŁ
<p>Zajęcia muzyczno- ruchowe <i>Muzyka, która wyzwala</i></p>	<p>Zajęcia plastyczne <i>Lubię tworzyć</i></p>
<p>Cele ogólne:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zapewnienie każdemu dziecku warunków dla jego wszechstronnego i harmonijnego rozwoju • kształtowanie różnych umiejętności, sprawności, postaw i nawyków 	<p>Cele ogólne:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyrażanie własnej ekspresji • usprawnianie manualne • poznanie nowych doznań dotykowych • poznanie nowych technik plastycznych
<p>Cele szczegółowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kształtowanie podstawowych zdolności muzycznych i sprawności psychoruchowych, • rozwijanie zdolności motorycznych: szybkości, zwinności, skoczności i wytrzymałości, • doskonalenie i rozwijanie nawyków ruchowych, • kształtowanie poczucia rytmu i zróżnicowania intonacyjnego, • wyrabianie pamięci i wyobraźni muzycznej oraz ruchowej, • nabywanie umiejętności koncentracji uwagi, • wdrażanie do współpracy w zespole i szybkiego wykonywania poleceń, • rozwijanie umiejętności tanecznych, 	<p>Cele szczegółowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozwijanie wśród dzieci zainteresowań plastycznych i umiejętności praktycznych, • kształtowanie wyobraźni dziecka i jego aktywności twórczej - uwrażliwianie na piękno oraz kształtowanie nawyków estetycznych, • wyrabianie umiejętności wyrażania własnego "ja" w pracy twórczej, • rozwijanie zmysłu estetyki i potrzeby tworzenia, • rozwijanie kreatywności, zdolności wyobrażania, wymyślania i produkowania czegoś nowego, oryginalnego, • rozwijanie umiejętności

<ul style="list-style-type: none"> kształtowanie aktywności ruchowej z wyeksponowaniem inwencji twórczej. 	<p>innowacyjnych,</p> <ul style="list-style-type: none"> zapoznanie z różnymi technikami plastycznymi, posługiwanie się niekonwencjonalnymi materiałami jako środkiem wyrazu, kształtowanie poczucia własnej wartości, pewności siebie.
--	--

MODUŁ I

OGÓLNE ZAŁOŻENIA ZAJĘĆ MUZYCZNO- RUCHOWYCH

Połączenie muzyki i ruchu stanowi ogromne możliwości integracyjne, wpływając na sferę poznawczą, emocjonalną i motywacyjną prowadząc do wszechstronnego rozwoju dziecka. Muzyka wspomaga ruch, dynamizuje go, steruje i harmonizuje. Łączy go w pewną całość, co daje radość. Zabawy muzyczno-ruchowe stwarzają dzieciom regenerację sił psychicznych i fizycznych, rozwijanie postaw wychowawczych, umiejętność radzenia sobie z trudnymi emocjami, pozwalają wyładować agresję. Na etapie edukacji szkolnej odgrywają niezmiernie istotną rolę zarówno w szeroko pojętym procesie rozwojowym jak i edukacyjnym.

PRIORYTETY

Zapewnienie każdemu dziecku wspaniałych doświadczeń muzyczno-ruchowych, które: poprzez rozbudzenie chęci do ruchu przy śpiewie i akompaniamencie muzyki rozwijają:

- sprawność ruchową dziecka, będą kształcić jego orientację przestrzenną oraz świadomość własnego ciała,
- poczucie rytmu i wyobraźnię dźwiękową,
- pamięć ruchową i muzyczną,
- rozbudzą wrażliwość muzyczną i poczucie estetyki,
- przyczynią się do kształcenia umiejętności koncentracji uwagi, spostrzegawczości,
- nauczą pracy w grupie,
- pozwolą na miłe, kreatywne spędzenie czasu.

Wyjątkowe znaczenie zabaw muzyczno-ruchowych jest dostatecznym powodem, by zaproponować dzieciom udział w zajęciach.

HARMONOGRAM SPOTKAŃ 2018/2019

Lp.	Temat zajęć	Czas trwania	Termin realizacji
I.	Kolorowe zabawy z chustą animacyjną	1h 30 min.	Listopad 2018
II.	Bawimy się wesoło	1h 30 min.	Styczeń 2019
III.	Spotkanie z Panią Wiosną	1h 30 min.	Marzec 2019
IV.	Wiosenna wycieczka	1h 30 min.	Kwiecień 2019
V.	Wesoła podróż	1h 30 min.	Maj/Czerwiec 2019

SCENARIUSZE ZAJĘĆ

Scenariusz I

Temat: *Kolorowe zabawy z chustą animacyjną - ćwiczenia gimnastyczne.*

Cel główny:

- rozwijanie wrażeń wzrokowych, dotykowych,
- usprawnianie ruchowe,
- rozwijanie świadomości własnego ciała, przestrzeni i działania w niej,
- kształtowanie współpracy z współwiczającymi i umiejętności integrowania się,
- rozwijanie poczucia bezpieczeństwa.

Cele operacyjne:(uczeń)

- współdziała w zabawach poprzez zabawę integrującą,
- zna i nazywa kolory,
- reaguje ruchem na zmiany tempa muzyki,
- określa swoje emocje - czy jest wesołe, czy smutne,
- umie zachować się bezpiecznie podczas zabawy, ćwiczeń.

Formy pracy: w diadach, grupowa, zespołowa.

METODY PRACY:

- słowna,
- ćwiczenia praktyczne,
- ćwiczenia twórcze.

ZASADY OBOWIĄZUJĄCE PRZY KONSTRUOWANIU ZAJĘĆ:

- zasada wszechstronności,
- zasada naprzemiennego wysiłku i rozluźnienia.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE:

- odtwarzacz CD,
- płyta CD z muzyką relaksacyjną i popularną,
- chusta animacyjna,
- piłki, pluszaki.

PRZEBIEG ZAJĘĆ:

Piosenka integrująca grupę *Powitanka – klaskanka*.

CZEŚĆ WSTĘPNA:

„Bieganie z chustą”

* uczestnicy trzymają chustę za uchwyty i biegając po obwodzie koła, na przemian podnoszą ją i opuszczają (prowadzący w czasie zabawy może wydawać komendy – góra, dół)

„Imiona”

* uczestnicy siedzą na chuście, turlają do siebie piłkę, mówiąc swoje imię oraz imię osoby, do której piłka jest rzucona

„Czy masz ten kolor?”

* na podłodze rozłożona jest chusta. Wszyscy stają wokół niej, przypisując się tym samym do jakiegoś koloru. Dwie, trzy osoby wchodzi na chustę (bez obuwia). Gdy rozlegnie się muzyka, skocznym krokiem przesuwiają się w prawo; gdy muzyka cichnie, zatrzymują się na jakimś kolorze. Muszą wówczas u siebie lub u kolegi wskazać coś, co jest w tym samym kolorze np.: ubranie, przedmiot, kolor oczu itd.

CZEŚĆ WŁAŚCIWA:

„Kogo brakuje?”

* uczestnicy stoją w kręgu z zamkniętymi oczami, trzymając chustę na wysokości pasa. Prowadzący wybiera osobę (może być ich więcej) wchodzi pod chustę. Następnie wszyscy otwierają oczy i zgadują, kto jest pod chustą

„Kolorowa gwiazda”

* wszyscy leżą na chuście (nogi mają skierowane do środka chusty). Jednocześnie wykonują polecenia:

- turlamy się w prawo dwa razy,
- trzymamy się za ręce i ponosimy je do góry, kładziemy je za głowę i znowu podnosimy do góry,
- trzymamy się za ręce, podnosimy się i siadamy,
- trzymając się za ręce, podnosimy się i wstajemy, a następnie kładziemy się,
- trzymając się za ręce, podnosimy nogi do góry (zaczepiając stopy o stopy sąsiadów) siadamy, opuszczając nogi

„Kolorowa karuzela”

* uczestnicy zabawy stoją w kole, trzymając chustę. W środku chusty jest umieszczony pachołek ze strzałką. Prowadzący włącza melodię, a grupa porusza się rytmicznie jak karuzela. Kiedy ucichnie muzyka, wszyscy stają nieruchomo. Umieszczona strzałka na pachołku wskaże osobę, która ma wykonać zadanie (bądź zadanie wykonują wszystkie osoby, trzymające ten kolor)

„Kolorowe wycieczki”

* wszyscy siedzą na podłodze, trzymając chustę na wysokości pasa. Prowadzący podaje nazwę koloru, a osoby trzymające ten kolor, zamieniają się miejscami, przechodząc pod chustą. Dla urozmaicenia, utrudnienia prowadzący może wymienić więcej niż jeden kolor

„Kopnij piłkę”

* uczestnicy stoją, trzymając napiętą chustę, pod którą znajduje się piłka. Jedna osoba kopie piłkę, a inna, na wyczucie, przyjmuje ją i podaje do następnej. Piłka powinna toczyć się po ziemi

„Paczka”

* trzymając chustę za uchwyty, grupa wchodzi na nią i pakuje siebie, łącząc jej brzegi

„Piłka w górę – strzelanie”

* uczestnicy trzymają chustę za uchwyty. Na jej środku leży piłka. Powoli, równocześnie

wszyscy podnoszą chustę do góry, po czym energicznie opuszczają ją, piłka została wystrzelona w górę

CZĘŚĆ KOŃCOWA:

„Kwiat lotosu”

* jedna osoba siedzi na środku chusty z nogami pod brodą, pozostali uczestnicy zabawy trzymają chustę za brzeg. Zwracają się w prawą stronę i idąc powoli, zawijają siedzącego na wysokość ramion, zatrzymują się i na trzy, cztery równocześnie i szybko wycofują się

„Sztorm”

* na chustę wrzucamy lekkie przedmioty (piłeczki, pluszaki) - wachlujemy chustą (w górę i na dół). Podczas wachlowania nie mogą one spaść z chusty

„Tarcza strzelecka”

* rozłożoną chustę kładziemy na podłodze. Jest ona tarczą strzelecką, na której poszczególne kolory oznaczają określoną liczbę punktów np.:

- czerwony – 8 pkt.
- zielony – 6 pkt.
- niebieski – 4 pkt.
- żółty – 2 pkt.

Uczestnicy rzucają woreczkami w kierunku chusty – po 2 woreczki dla każdego uczestnika. Liczenie punktów.

Termometr - Dla osób nie mówiących wyrażanie zadowolenia z zajęć za pomocą znaków graficznych.

Piosenka na pożegnanie – Pożegnanka – klaskanka

Scenariusz II

Temat: Bawimy się wesoło – zabawy muzyczno- ruchowe z wykorzystaniem Metody Ruchu Rozwijającego Weroniki Sherborne.

Cel główny:

- rozwijanie wrażeń wzrokowych, dotykowych,
- usprawnianie ruchowe,
- rozwijanie świadomości własnego ciała, przestrzeni i działania w niej,
- kształtowanie współpracy z współwiczającymi i umiejętności integrowania się,
- rozwijanie poczucia bezpieczeństwa.

Cele operacyjne:(uczeń)

- współdziała w zabawach poprzez zabawę integrującą,
- zna i nazwa kolory,
- reaguje ruchem na zmiany tempa muzyki,
- określa swoje emocje - czy jest wesołe, czy smutne,
- umie zachować się bezpiecznie podczas zabawy, ćwiczeń.

Formy pracy: w diadach, grupowa, zespołowa.

METODY PRACY:

- słowna,
- ćwiczenia praktyczne,
- ćwiczenia twórcze.

ZASADY OBOWIĄZUJĄCE PRZY KONSTRUOWANIU ZAJĘĆ:

- zasada wszechstronności,
- zasada naprzemiennego wysiłku i rozluźnienia.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE:

- odtwarzacz CD,
- płyta CD z muzyką relaksacyjną i popularną,
- koce, materace, gitara.

PRZEBIEG ZAJĘĆ:

Piosenka integrująca grupę- *Powitanka – klaskanka.*

CZEŚĆ WSTĘPNA:

1. Ćwiczenia kształtujące świadomość schematu ciała:

- „**Bajka o moim ciele**” – wszyscy znajdują się w pozycji siedzącej i nazywają różne części ciała. Jednocześnie wykonując konkretny ruch:
  - poznajemy swoje ręce,
  - ręce witają się z nogami, dotykamy swoje stopy,
  - palce spacerują dalej i spotykają kolana,
  - po kolanach mamy brzuch, głaszczemy i masujemy,
  - idą palce dalej i witają się z szyją, kręcimy szyją raz w jedną, raz w drugą stronę,
  - po szyi palce poznają buzię, dotykają oczy, nos – liczą dziurki w nosie, dotykają brodę,
  - paluszki – wędrowniczki głaszczą włosy i spotykają uszy, liczą uszy,
  - poprawianie fryzury.

- „**Koncert - gra na plecach**” – jedno dziecko klęczy na podłodze obok leżącego dziecka (dziecko leży na brzuchu na podłodze). Dziecko klęczące gra palcami na plecach dziecka leżącego. Najpierw lekko uderzając opuszkami palców, potem coraz mocniej, a następnie kantami dłoni, pięściami i całymi dłońmi. W trakcie wykonywania ćwiczeń następuje zmiana siły i rytmu uderzeń. Po chwili zmiana ról.

2. Ćwiczenia kształtujące świadomość przestrzeni:

- **Zabawa „Jak najwyżej”** - wszyscy leżą na plecach „w rozsypce” na podłodze. Sięgają rękoma i nogami „do sufitu”- wyciąganie ich jak najwyżej; naśladowanie ruchem dłoni gestu wkręcanie żarówek.

- **Zabawa „Bączek”**- uczestnicy siedzą na podłodze z nogami ugiętymi w kolanach i lekko uniesionymi. Odpychając się rękoma, każdy próbuje samodzielnie obracać się w miejscu wokół własnej osi.

3. Ćwiczenia oparte na relacji „z”:

- „**Uśmiechnij się do mnie**” – dzieci siedzą przodem do siebie, trzymając się za ręce. Wymieniają uśmiechy, dotykają się czołami, pocierają nosami, brodami. Pokazują sobie wzajemnie nos, buzię, porównują swoje ręce.
- „**Naleśnik**” – dziecko leży na plecach, ręce wzdłuż ciała. Drugie „zwija go w naleśnik”, „smaruje dżemem, posypuje cukrem” i „kroi”. Potem zmiana ról.

4. Ćwiczenia rozwijające relacje „przeciwko”:

- „**Przepychanie**” – dzieci w parach siedzą na dywanie plecami do siebie i próbują się przepychać.
- „**Paczka**” – dziecko zwija się w kłębek na dywanie a kolega/koleżanka próbuje je „rozwiązać” (zmiana ról).

5. Ćwiczenia oparte na relacji „razem”:

- „**Rowerek**” – dzieci leżą na plecach na podłodze z nogami uniesionymi w górę i ugiętymi kolanami. Dzieci leżą tak, aby jego stopa była oparta o stopy partnera. Następnie wspólnie wykonują tzw. rowerek. Prowadzący powtarza rymowaną, różnicuje tempo:

„Jedzie Radek na rowerze, a pan Romek na skuterze. Raz, dwa, trzy, jedź i ty”.

- „**Prowadzenie ślepcy**” – dziecko trzyma drugie dziecko, (które ma zamknięte oczy) i prowadzi je (zmiana ról).

6. Relaks – odpoczynek w pozycji leżącej przy spokojnej muzyce z cyklu „Muzyka relaksacyjna”. Wykonywanie głębokich wdechów nosem oraz wydechów ustami.

7. Podziękowanie za zabawę. Podawanie sobie rąk ze słowami: dziękuję, lubię się z tobą bawić.

8. „Pożegnanie” – żegnamy się wyklaskując sylaby dłońmi o podłogę, kolana, nad głową (do-wi-dze-nia).

9. Termometr -Dla osób nie mówiących wyrażanie zadowolenia z zajęć za pomocą znaków graficznych.

10. Piosenka i taniec na pożegnanie– Pożegnanka – klaskanka.

Scenariusz III

Temat: Spotkanie z Panią Wiosną- zabawy muzyczno – ruchowe.

Cel główny:

- rozwijanie wrażeń wzrokowych, dotykowych,
- usprawnianie ruchowe,
- rozwijanie świadomości własnego ciała, przestrzeni i działania w niej,
- kształtowanie współpracy z współwiczącymi i umiejętności integrowania się,
- rozwijanie poczucia bezpieczeństwa.

Cele operacyjne:(uczeń)

- współdziała w zabawach poprzez zabawę integrującą,
- zna i nazwa kolory,
- reaguje ruchem na zmiany tempa muzyki,
- określa swoje emocje - czy jest wesołe, czy smutne,
- umie zachować się bezpiecznie podczas zabawy, ćwiczeń.

Formy pracy: w diadach, grupowa, zespołowa.

METODY PRACY:

- słowna,
- ćwiczenia praktyczne,
- ćwiczenia twórcze.

ZASADY OBOWIĄZUJĄCE PRZY KONSTRUOWANIU ZAJĘĆ:

- zasada wszechstronności,
- zasada naprzemiennego wysiłku i rozluźnienia.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE:

- odtwarzacz CD,
- płyta CD z muzyką relaksacyjną i popularną,
- koce, materace, gitara.

PRZEBIEG ZAJĘĆ:

CZEŚĆ WSTĘPNA:

1. Powitanie dzieci przez osobę prowadzącą.

Piosenka integrująca grupę- *Powitanka – klaskanka*

2. „Spotkanie z Panią Wiosną”. Nauczycielka przebrana za Panią Wiosnę tańczy i wita się z dziećmi przy utworze *Cztery pory roku - Wiosna* Antonio Vivaldiego.

3. Powitanie Pani Wiosny piosenką na melodie Panie Janie.

„Witaj Wiosno, witaj Wiosno jak się masz, jak się masz? Baw się razem z nami, baw się razem z nami, bo już czas, bo już czas”.

CZEŚĆ WŁAŚCIWA:

4. „Zabawa w zielone – ulubiona zabawa Pani Wiosny”

- *Grasz w zielone?*
- *Gram!*
- *Masz zielone?*
- *Mam!*

Osoba prowadząca powtarza zabawę kilka razy. Dzieci pokazują i nazywają zielony element swojego stroju.

5. Ćwiczenia oddechowe. Dzieci naśladowują wiosenny wiatr wirując po sali z kolorowymi kawałkami bibuły. Kiedy usłyszą nagranie z odgłosami wiatru - dmuchają na kawałki bibuły.

6. „Spotkanie z Panią Wiosną”: zabawa ruchowo-rytmiczna.

Osoba prowadząca – Pani Wiosna opowiada oraz pokazuje czynności, które naśladują uczestnicy zabawy: „Dzieci idą na wiosenny spacer (marsz). Świeci słońce (dzieci unoszą ramiona do góry, machają). Pada wiosenny deszczyk (uczestnicy poruszają się lekko, biegając). Omijamy wiosenne kałuże (dzieci wysoko unoszą kolana). Deszcz przestał padać (uczestnicy zabawy podskakują i klaszczą). Przyglądamy się pierwszym wiosennym kwiatom (dzieci spacerują, wykonują głębokie oddechy, robią przysiad i spacerują dalej). Wieje wiosenny wietrzyk (przedszkolaki lekko poruszają rękami). Przyleciały pierwsze ptaki (wszyscy naśladują lot ptaków, poruszając się po sali)”

7. Zabawa naśladowcza *Powroty ptaków z ciepłych krajów* przy fragmencie utworu z *Jeziora łabędziego* – *Walc* Piotra Czajkowskiego.

Pani Wiosna zaprasza do siebie chętne dzieci z grupy. Objaśnia im, w tajemnicy przed pozostałymi, co mają pokazać. Dzieci – ptaki (bocian, jaskółka, kukułka) przykucają i wzbijają się w powietrze, poruszają rękami – skrzydłami, powracają z ciepłych krajów. Dzieci naśladują lot ptaków przy fragmencie utworu z *Jeziora łabędziego* – *Walc* Piotra Czajkowskiego. Pozostałe dzieci odgadują. Kolejno następuje swobodna ekspresja ruchowa wszystkich dzieci do utworu z *Jeziora łabędziego* - *Walc* Piotra Czajkowskiego.

8. Zabawa naśladowcza *Wiosenne kwiatki rosną do fragmentu muzyki Walc kwiatów z Dziadka do orzechów* Piotra Czajkowskiego.

Pani Wiosna zaprasza do siebie chętne dzieci z grupy. Objaśnia im, w tajemnicy przed pozostałymi dziećmi, co mają pokazać. Dzieci przykucają- są małymi *nasionkami*, które mieszkają w ziemi. Przy nagraniu fragmentu muzyki *Walc kwiatów z Dziadka do orzechów* *nasionka* zaczynają pomalutku rosnąć – dzieci unoszą głowę w górę ku słońcu, unoszą najpierw jedną rękę, potem drugą - *wypuszczają listki* i wspinają się na palce. Pozostałe dzieci odgadują. Kolejno następuje swobodna ekspresja ruchowa wszystkich dzieci do fragmentu muzyki *Walc kwiatów z Dziadka do orzechów* Piotra Czajkowskiego.

9. Zabawa muzyczno – ruchowa *Idzie wiosna do muzyki Walc kwiatów z Dziadka do orzechów* Piotra Czajkowskiego.

Osoba prowadząca trzyma w dłoni magiczny kwiat. Dzieci – kwiaty leżą skulone – kwiaty śpią. Nauczyciela podczas muzyki spaceruje między dziećmi - kwiatami i budzi je dotknięciem magicznego kwiatu. Dotknięte dziecko – kwiat powoli zaczyna się budzić, najpierw wysuwa ku górze główkę, listki – rączki, podnosi się i zaczyna tanecznym krokiem podążać za Panią Wiosną, która budzi następne dziecko i tak spacerują, aż obudzą się wszystkie. Dzieci – kwiaty wiążą koło i tańczą z Panią Wiosną.

CZĘŚĆ KOŃCOWA:

10. Zabawa ruchowa „Spotkanie z Panią Wiosną” : ilustrowanie ruchem treści piosenki „Wiosna”.

11. Podziękowanie dzieciom za wesołą zabawę i mile spędzony czas.

12. Termometr - Dla osób nie mówiących wyrażanie zadowolenia z zajęć za pomocą znaków graficznych.

13. Piosenka na pożegnanie- *Pożenanka- klaskanka.*

Scenariusz IV

Temat: *Wiosenna wycieczka- zabawy muzyczno – ruchowe z elementami metody R. Labana.*

Cel główny:

- rozwijanie wrażeń wzrokowych, dotykowych,
- usprawnianie ruchowe,
- rozwijanie świadomości własnego ciała, przestrzeni i działania w niej,
- kształtowanie współpracy z współwiczającymi i umiejętności integrowania się,
- rozwijanie poczucia bezpieczeństwa.

Cele operacyjne:(uczeń)

- współdziała w zabawach poprzez zabawę integrującą,
- zna i nazwa kolory,
- reaguje ruchem na zmiany tempa muzyki,
- określa swoje emocje - czy jest wesołe, czy smutne,
- umie zachować się bezpiecznie podczas zabawy, ćwiczeń.

Formy pracy: w diadach, grupowa, zespołowa.

METODY PRACY:

- słowna,
- ćwiczenia praktyczne,
- ćwiczenia twórcze.

ZASADY OBOWIĄZUJĄCE PRZY KONSTRUOWANIU ZAJĘĆ:

- zasada wszechstronności,
- zasada naprzemiennego wysiłku i rozluźnienia.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE:

- odtwarzacz CD,
- płyta CD z muzyką relaksacyjną i popularną.

PRZEBIEG ZAJĘĆ:

CZĘŚĆ WSTĘPNA:

1. Powitanie dzieci przez osobę prowadzącą.

Piosenka integrująca grupę - *Powitanka – klaskanka*

1. Marsz po obwodzie koła, siad skrzyżny, zapoznanie dzieci z celami spotkania.

Przypomnienie o zasadach bezpieczeństwa.

2. Wycucie własnego ciała. „Wiosenne powitanie” – marsz przy muzyce.

Na przerwę w muzyce dzieci wykonują różne ukłony. „**Wiosenne chmurki**” – leżenie z zamkniętymi oczami, słuchanie muzyki i wyobrażanie sobie kształtów płynących nad łąką chmur. Na przerwę w muzyce dzieci wstają i odtwarzają ruchami ciała kształty chmur.

„**Tańczy moje ciało**” – słuchając muzyki tańczą poszczególne części ciała. Nauczyciel wymienia: tańczą ręce... etc.

CZĘŚĆ WŁAŚCIWA:

3. Wycucie przestrzeni. „Jedziemy na wycieczkę” – naśladowanie różnych środków lokomocji: pociąg, jazda na rowerze.

4. „Przechodzenie przez rzeczkę” – zabawa z elementem skoku. Dzieci naśladowują zdejmowanie butów, podwijanie spodni, przechodzenie po kamieniach szybko, ale ostrożnie żeby się nie zmoczyć.

5. Wycucie ciężaru, siły i czasu. „Kto mieszka pod kamieniem?” – dzieci skradają się do napotkanego na wycieczce kamienia, naśladowują dźwiganie go i uciekają przed robakami. „Kto schował się w paku kwiatka?” – swobodne podskoki w takt muzyki, na przerwę w muzyce dzieci podchodzą do kwiatu, wachają go i naśladowują latające nad nimi motyle.

6. Wycucie przestrzeni. „Wiosenny koncert” – dzieci podchodzą do instrumentów, siadają w kole, instrumenty kładą na dywanie. Przy muzyce biegają między

instrumentami, czworakując wokół nich. Siadają lub stają, grają dowolne rytmy. „**Złap motyla**” – dzieci wykonują jak najwyższy podskok w miejscu.

7. Wyczucie płynności ruchów. Zabawa z elementem czworakowania.

Dzieci znajdują się na łące wśród pasących się koni. Naśladują konia grzebiącego nogą (w staniu jednoonóż uderzenie palcami stopy lewej i prawej o podłogę na zmianę).

8. Adaptacja ruchów własnych do ruchów partnera. „Na łące” – w parze jedno z dzieci naśladuje zwierzęta spotkane na łące, drugie próbuje wiernie odtworzyć demonstrowane ruchy. „**Taniec z cieniem**” – jedno dziecko idzie, wykonując dowolne ruchy, drugie z pary idzie za nim – naśladując partnera.

9. Kształcenie wyobraźni, wyczucia przestrzeni i czasu: „Drzewa na wietrze”.

Dzieci naśladują kołysanie się drzew, gałęzie uginają się – naśladowanie ruchów lekkich, elastycznych.

CZĘŚĆ KOŃCOWA:

10. Zabawa porządkowa „Marsz w kole”. Woreczki leżą na podłodze, dzieci podnoszą je i podrzucają w dowolny sposób. Maszerując po obwodzie koła śpiewając piosenkę „**Wiosenna wycieczka**”.

11. Ćwiczenie uspokajające: „Zmęczone wędrówką dzieci siadają na pniach drzew, trawie. Po krótkim odpoczynku wracają z wycieczki”. Dzieci w dowolny sposób odpoczywają, kładą się na podłodze w różnych pozycjach.

12. Ćwiczenia organizacyjno – porządkowe. Zakończenie.

Zaproszenie do koła. Podziękowanie za wspólną zabawę. Przesłanie uśmiechu wraz z iskierką przyjaźni.

13. Termometr - Dla osób nie mówiących wyrażanie zadowolenia z zajęć za pomocą znaków graficznych.

14. Piosenka na pożegnanie- *Pożenanka- klaskanka.*

Scenariusz V

Temat: *Wesoła podróż*– scenariusz opowieści ruchowej.

Cel główny:

- rozwijanie wrażeń wzrokowych, dotykowych,
- usprawnianie ruchowe,
- rozwijanie świadomości własnego ciała, przestrzeni i działania w niej,
- kształtowanie współpracy z współwiczającymi i umiejętności integrowania się,
- rozwijanie poczucia bezpieczeństwa.

Cele operacyjne:(uczeń)

- współdziała w zabawach poprzez zabawę integrującą,
- zna i nazwa kolory,
- reaguje ruchem na zmiany tempa muzyki,
- określa swoje emocje - czy jest wesołe, czy smutne,
- umie zachować się bezpiecznie podczas zabawy, ćwiczeń.

Formy pracy: w diadach, grupowa, zespołowe.

METODY PRACY:

- słowna,
- ćwiczenia praktyczne,
- ćwiczenia twórcze.

ZASADY OBOWIĄZUJĄCE PRZY KONSTRUOWANIU ZAJĘĆ:

- zasada wszechstronności,
- zasada naprzemiennego wysiłku i rozluźnienia.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE:

- odtwarzacz CD,
- płyta CD z muzyką relaksacyjną i popularną.

PRZEBIEG ZAJĘĆ:

CZEŚĆ WSTĘPNA:

1. Powitanie dzieci przez osobę prowadzącą.

Piosenka integrująca grupę- *Powitanka – klaskanka*

· „Przekazujemy sobie uśmiech” - wspólna zabawa.

Nauczyciel mówi do dzieci: wysyłam do was powitalny promyk uśmiechu, który powróci do mnie w pośpiechu – dotyka ramienia dziecka siedzącego obok (po prawej stronie) i patrząc mu w oczy uśmiecha się. Dzieci przekazują sobie uśmiech bez słów, dotykając lekko ramienia kolegi i uśmiechają się najpiękniej, jak potrafią.

CZEŚĆ WŁAŚCIWA:

2. Nauczyciel: „Zapraszam wszystkie dzieci do wesołej podróży do różnych miejsc na świecie. Proszę zakupić bilety”.

3. Dzieci ustawiają się w rzędzie przed nauczycielem, który rozdaje paski pociętej bibuły (w dwóch kolorach) – bilety.

4. Nauczyciel rozdaje dzieciom kółka gimnastyczne: „Każde z was ma w ręku kierownicę. Zamieniamy się w kierowców autobusów” – płyta CD –dzieci wykonują zakręty, hamowanie, jazdę do tyłu, reagują na zielone i czerwone światło.

5. Przystanek I – „Afryka”. Nauczyciel: „Niestety, skończyło się nam paliwo. Musimy przesiąść się na wielbłądy, a wielbłądy zaprowadzą nas do lotniska” – dzieci dobierają się parami, jedno klęka na kolana i opiera dłonie o podłogę, a drugie dziecko przenosi je na plecach przez kilka kroków, zamiana dzieci.

6. „Lot do Ameryki”. Nauczyciel: „A teraz polecimy samolotem”. Dzieci w rytm muzyki naśladują czynności pilota (tankowanie, uruchamianie silników, zapinanie pasów, ryk silników).

7. Przystanek II – „Ameryka”. Nauczyciel: „Przybyliśmy do Ameryki, a tu czekają na nas kowboje” – dzieci tańczą taniec kowbojski – płyta CD „Polka kowbojka”.

8. Podróż pociągiem – dzieci ustawiają się w dwóch rzędach i przy śpiewie piosenki „**Jedzie pociąg z daleka**” poruszają się po sali.

9. Przystanek III – „Antarktyda”. Nauczyciel: „I choć na Antarktydę nie kursują żadne pociągi, to my w naszej zabawie właśnie pociągiem się tu dostaliśmy. Dzieci, ale tu zimno, brrrr! Naciągamy kapelusze na głowę, podskakujemy do góry i rozgrzewamy się”. Przy dźwiękach muzyki nauczyciel przeprowadza małą rozgrzewkę. Nauczyciel: „A jakie zwierzęta mieszkają na Antarktydzie?” Dzieci: „Pingwiny”. Nauczyciel: „Nauczmy się zatem pingwinkowej piosenki”: „O jak przyjemnie i jak wesoło, w pingwinka bawić się, się, się. Raz nóżka w lewo, raz nóżka w prawo, do przodu, do tyłu i raz, dwa, trzy!” Nauczyciel: „Pingwinki lubią pływać na krach. Kra to kawał zamrożonego lodu, który pływa po oceanie”. Nauczyciel rozkłada na dywanie gazety. Nauczyciel: „Uwaga! Teraz poruszamy się jedynie po gazetach. Spróbujcie nie wpaść do oceanu!”. Nauczyciel: „Każde dziecko wybiera sobie gazetę, składa ją na pół (tu pomaga nauczyciel). Spróbujcie usiąść na niej, odpychajcie się nóżkami. Pojeździmy sobie po śniegu”. Nauczyciel: „Ściśnijcie gazetę w rękach i zróbcie z niej kulę śnieżną. Można ją podrzucać i turlać, jesteśmy przecież w kraju wiecznej zimy”. Następnie gazetowe kulki lądują w pojemniku.

10. „Przejażdżka rowerem” – dzieci kładą się na ziemi i „pedałują” nogami w powietrzu.

CZĘŚĆ KOŃCOWA:

11. Przystanek IV – „Szkoła”. Prowadząca: „Szczęśliwie dotarliśmy do szkoły. Przypomnijcie, jakimi pojazdami poruszaliśmy się podczas naszej zabawy” (ilustracje). Nauczyciel: „Jakie inne pojazdy widzicie na ilustracjach?” – dzieci podają nazwy pojazdów, zaznaczają, czy dany pojazd lata, pływa czy jeździ.

12. Zakończenie. Podziękowanie dzieciom za wspólną zabawę i mile spędzony czas.

13. Termometr -Dla osób nie mówiących wyrażanie zadowolenia z zajęć za pomocą znaków graficznych.

14. Piosenka na pożegnanie- *Pożenanka- klaskanka.*

MODUŁ II

1. OGÓLNE ZAŁOŻENIA ZAJĘĆ PLASTYCZNYCH *LUBIĘ TWORZYĆ*

Edukacja plastyczna wpływa na optymalny rozwój całego organizmu. Stymulując receptory wpływamy na rozwój połączeń nerwowych w mózgu. Im jest ich więcej tym „łatwiej” nam się myśli, tym sprawniej przebiegają wszystkie procesy analizy i syntezy w umyśle zarówno małego dziecka jak i dorosłego człowieka. Zajęcia plastyczne, techniczne w pracy z dziećmi z niepełnosprawnością intelektualną odgrywają bardzo istotne znaczenie. Nie tylko z uwagi na aspekt rewalidacyjny (usprawnianie manualne, ćwiczenia precyzji ruchów, koncentracji uwagi na wykonywanym zadaniu), ale również aspekt psychospołeczny, emocjonalny, uczestniczenie w procesie twórczym. Wszelkie zajęcia plastyczne pełnią szczególną rolę w kształceniu specjalnym, to dzięki nim dziecko gromadzi doświadczenia poznawcze i twórcze. Za pomocą środków plastycznych dzieci mogą wyrażać swoje uczucia, emocje, myśli. W procesie tworzenia dziecko doznaje silnych emocji, tworząc przekazuje własne przeżycia, doświadczenia, ma szansę „pokazać” swoje istnienie. Niejednokrotnie jest to jedyny sposób, możliwość przekazania przez niepełnosprawnych swoich myśli.

HARMONOGRAM SPOTKAŃ 2018/2019

Lp.	Temat zajęć	Czas trwania	Termin realizacji
I.	Jesienny kalejdoskop	2h/ 45 min.	Październik 2017
II.	Płaskorzeźba	2h/ 45 min.	Styczeń 2017
III.	Cukrowe Śnieżynki	2h/ 45 min.	Marzec 2018
IV.	Tęczowe dłonie	2h/ 45 min.	Kwiecień 2018
V.	Barwne korale	2h/ 45 min.	Czerwiec 2018

SCENARIUSZE

Scenariusz I

Temat: *Jesienny kalejdoskop – dary jesieni wykonane z kolorowej soli.*

Cel główny:

- zastosowanie różnego rodzaju materiałów w celu wykorzystania w procesie tworzenia,
- relaksacja pozwalająca na odreagowanie napięć, niepowodzeń i agresji,
- rozwijanie sprawności manualnej,
- integracja wychowanków pełnosprawnych z uczniami niepełnosprawnymi.

Cele operacyjne:(dziecko)

- określa barwy kredy,
- wykonuje różnego koloru sól poprzez pocieranie kredą soli,
- wybiera samodzielnie obrazek,
- ozdabia obrazek kolorową solą,
- dba o estetykę wykonanej pracy,
- pożytecznie spędza czas wolny podczas pracy twórczej.

Formy pracy: w diadach, grupowa.

Metody: pokaz, ćwiczenia praktyczne, pogadanka.

Technika: wypełnianie obrazków o tematyce jesiennej kolorową solą.

Pomoce, materiały: sól spożywcza, kolorowa kreda.

Przebieg zajęć:

1. Piosenka na powitanie pt. *Powitanka – klaskanka*

Podanie i objaśnienie tematu oraz celu zajęć.

2. Przygotowanie produktów i wykonanie kolorowej soli w pojemnikach.
3. Wybór darów jesieni- obrazki.
4. Wykonanie pracy z wykorzystaniem kolorowej soli.
5. Porządkowanie po wykonanej pracy.

6. Prezentacja prac – krótka informacja na temat wykonanej pracy.
7. Piosenka na pożegnanie pt. *Pożegnanka – klaskanka*
8. Ekspozycja prac.
9. Termometr - Dla osób nie mówiących wyrażanie zadowolenia z zajęć za pomocą znaków graficznych.

Scenariusz II

Temat: *Plaskorzeźba – ozdoby choinkowe wykonane z kolorowej masy solnej.*

Cel główny:

- zastosowanie różnego rodzaju materiałów w celu wykorzystania w procesie tworzenia,
- relaksacja pozwalająca na odreagowanie napięć, niepowodzeń i agresji,
- rozwijanie sprawności manualnej,
- integracja wychowanków pełnosprawnych z uczniami niepełnosprawnymi.

Cele operacyjne:(dziecko)

- określa i zastosowuje podstawowe składniki do masy solnej,
- wyrabia ciasto o odpowiedniej konsystencji,
- wałkuje ciasto na około 0,5cm,
- wycina samodzielnie kształt ozdoby choinkowej lub wycisnie z foremki,
- piecze ozdoby choinkowe,
- zdobi farbami i klejami brokatowymi,
- dba o estetykę wykonanej pracy,
- pożytecznie spędza czas wolny podczas pracy twórczej.

Formy pracy: w diadach, grupowa.

Metody: pokaz, ćwiczenia praktyczne, pogadanka.

Technika:

- modelowanie różnych form z masy solnej,
- techniki malarskie.

Pomoce, materiały: mąka, sól, woda, miski, foremki do ciasta w różnych kształtach lub inne przedmioty do wykrajania różnych kształtów, blaszki do wypieku ciasta, wałek, nóż, farby, kleje brokatowe.

Przebieg zajęć:

1. Piosenka na powitanie pt. *Powitanka – klaskanka* Podanie i objaśnienie tematu oraz celu zajęć.
2. Przygotowanie produktów i wyrobienie ciasta w miskach.
3. Wałkowanie ciasta na około 0,5 cm.
4. Wycięcie z ciasta różnych kształtów przy pomocy foremek lub innych przedmiotów do wykrajania różnych kształtów i wykonanie otworów nożem.
5. Pieczenie ozdób w piekarniku w temperaturze około 100 stopni.
6. Malowanie ozdób plakatówkami i brokatowymi klejami.
7. Ekspozycja prac.
8. Piosenka na pożegnanie pt. *Pożegnanka – klaskanka*
9. Termometr - Dla osób nie mówiących wyrażanie zadowolenia z zajęć za pomocą znaków graficznych.

Scenariusz III

Temat zajęć: *Cukrowe Śnieżynki*

Cel główny:

- integracja grupy i wspólne spędzanie wolnego czasu podczas pracy twórczej,
- podnoszenie poziomu samoakceptacji,
- aktywne spędzanie czasu wolnego podczas pracy twórczej,
- wspomaganie dziecka mającego problemy z nawiązywaniem kontaktów,
- uwrażliwianie na bogactwo otaczającego nas świata przyrody.

Cele operacyjne: (dziecko)

- nawiązuje kontakty interpersonalne,
- odwzoruje kształty śnieżynek ,
- wypełnia śnieżynki klejem,
- posypuje klej cukrem kryształem,
- z pomocą lub samodzielnie wycina wykonane śnieżynki,
- samodzielnie lub z pomocą zawiesza je na sznurku,
- określa swoje uczucia,
- estetycznie wykonuje pracę plastyczną.

Forma pracy : indywidualna, w diadach, grupowa.

Metody: pogadanka, problemowa, praktycznego działania.

Pomoce i materiały: klej, cukier puder, cukier kryształ, czarne kartony, nożyczki, sznurek.

Przebieg zajęć:

1. Przygotowanie stanowisk pracy.
2. Piosenka na powitanie pt. *Powitanka – klaskanka*
3. Dzieci siedzą w kręgu. Rozmowa na temat śniegu, jego postaci, kształtu, koloru, konsystencji. Zainteresowanie dzieci nową techniką wykonania śnieżynek. Poproszenie o posmakowanie cukru i określenie jego smaku.
4. Dzieci siedzą przy swoich stanowiskach pracy. Odrysowują z szablonów wzory śnieżynek. Następnie wypełniają śnieżynki klejem i posypują po nim cukrem kryształem lub cukrem pudrem. Poprosz, aby dzieci wycięły wykonane śnieżynki i zamocowały je na sznurkach.
5. Piosenka na pożegnanie pt. *Pożegnanka – klaskanka*.
6. Termometr - Dla osób nie mówiących wyrażanie zadowolenia z zajęć za pomocą znaków graficznych (emotikony).
7. Ekspozycja na przygotowanej tablicy z zimowym pejzażem.

Scenariusz IV

Temat zajęć: *Tęczowe Dłonie.*

Cel główny:

- integracja grupy i wspólne spędzanie wolnego czasu podczas pracy twórczej,
- podnoszenie poziomu samoakceptacji,
- aktywne spędzanie czasu wolnego podczas pracy twórczej,
- wspomaganie dziecka mającego problemy z nawiązywaniem kontaktów,
- uwrażliwianie na bogactwo otaczającego nas świata przyrody.

Cele operacyjne: (dziecko)

- nawiązuje kontakty, interpersonalne,
- odwzoruje kształty dłoni,
- wybiera właściwy kolor,
- potrafi określić swoje uczucia,
- estetycznie wykonuje pracę plastyczną.

Forma pracy: w diadach, grupowa.

Metody: pogadanka, problemowa, praktycznego działania.

Pomoce i materiały: farby plakatowe, pędzle, duże kartki papieru.

Przebieg zajęć:

1. Przygotowanie stanowisk pracy.
2. Piosenka na powitanie pt. *Powitanka – klaskanka.*
3. Dzieci siedzą w kręgu. Rozmowa na temat jak dzieci czują się kiedy, pomagają innym. Powinny przypomnieć sobie, komu pomogły ostatnio. Musimy porozmawiać o osobach bliskich, dalszych, jak i o zwierzętach.
4. Dzieci siedzą przy swoich stanowiskach pracy. Odrysowują swoje dłonie na papierze i wycinają je. Tłumaczymy, że gest wyciągniętej dłoni jest symbolem pomagania. Poproś, aby na tych wyciętych z papieru dłoniach dzieci narysowały kredkami świecowymi, w jaki sposób w różnych sytuacjach pomagają innym ludziom.

Można zaproponować im wybór sytuacji:

- w domu,
- w szkole,
- między przyjaciółmi,
- zwierzęciu,
- na ulicy.

5. Dzieci mogą wykonać rysunki po obu stronach dłoni.

6. Omówienie rysunków w kręgu.

7. Piosenka na pożegnanie pt. *Pożegnanka – klaskanka*.

8. Termometr - Dla osób nie mówiących wyrażanie zadowolenia z zajęć za pomocą znaków graficznych.

Scenariusz V

Temat zajęć: *Barwne korale.*

Cel główny:

- integracja grupy i wspólne spędzanie wolnego czasu podczas pracy twórczej,
- podnoszenie poziomu samoakceptacji,
- aktywne spędzanie czasu wolnego podczas pracy twórczej,
- wspomaganie dziecka mającego problemy z nawiązywaniem kontaktów,
- uwarżliwianie na bogactwo otaczającego nas świata.

Cele operacyjne: (dziecko)

- nawiązuje kontakty interpersonalne,
- barwi makaron z użyciem barwników spożywczych,
- osusza zabarwiony makaron,
- nawleka kolorowy makaron na sznurek,
- określa swoje uczucia,
- estetycznie wykonuje pracę plastyczną.

Forma pracy: w diadach, grupowa.

Metody: pogadanka, problemowa, praktycznego działania.

Pomoce i materiały: makaron, barwniki spożywcze, sznurek, rękawiczki lateksowe, spinacze do ubrań.

Przebieg zajęć:

1. Objaśnienie tematu i celu zajęć.
2. Piosenka na powitanie pt. *Powitanka – klaskanka*
3. Dzieci siedzą w kręgu. Rozmowa na temat tworzyw z jakich można wykonać korale. Zainteresowanie dzieci nową techniką wykonania koralików.
4. Podział dzieci na grupy 2-3 osobowe. Dzieci siedzą przy swoich stanowiskach pracy. Rozdanie makaronu, barwników, pojemników z wodą, spinaczy do ubrań, rękawiczek.
5. Po zabarwieniu dzieci wyjmują kolorowy makaron i osuszają go papierem.
6. Wykonanie naszyjnika z kolorowego makaronu.
7. Prezentacja prac.
8. Piosenka na pożegnanie pt. *Pożegnanka – klaskanka*.
9. Ekspozycja na przygotowanej tablicy.
10. Termometr - Dla osób nie mówiących wyrażanie zadowolenia z zajęć za pomocą znaków graficznych (emotikony).

III. EWALUACJA PROGRAMU

Ewaluacja ma na celu zebranie i przekazanie informacji zwrotnych na temat realizacji programu.

Zadania ewaluacji programu:

- Ewaluacja pozwala na ulepszenie struktury programu oraz wprowadzanie zmian po każdym zajęciach.
- Ewaluacja umożliwia dodanie lub usunięcie niektórych procedur osiągnięcia celów takich jak: zmiana technik, środków dydaktycznych, podążanie za możliwościami i potrzebami uczestników.
- Ewaluacja pozwala ocenić program na podstawie umiejętności, jakie wykazują uczniowie na koniec realizacji programu ze względu na określone wymagania ogólne i szczegółowe, wynikające z podstawy programowej.
- Ewaluacja częściowa ma na celu zebranie i przekazanie informacji zwrotnych na temat realizacji programu po każdym zajęciach.
- Ewaluacja pozwala na określenie efektywności programu oraz określeniu dalszych działań.
- W szczególny sposób bada jego wartość pod względem praktycznej skuteczności wobec założonych celów głównych i szczegółowych.
- Ewaluacja pozwala na zastosowanie działań korygujących.
- Ewaluacja bada czy realizacja celów szczegółowych prowadziła do realizacji celów ogólnych oraz czy cele ogólne zostały osiągnięte.

Metody ewaluacji:

- TERMOMETR
- ANKIETA DLA WYCHOWAWCY (ZAŁĄCZNIK NR 1)

TERMOMETR

Ewaluacja zajęć była przeprowadzona pod koniec każdego spotkania. Miała charakter szybkiego zebrania informacji. Była kierowana do uczniów. Dotyczyła refleksji na temat atrakcyjności konkretnego spotkania oraz tego, co dla uczestników spotkań okazało się najbardziej interesujące. Prosta metoda ewaluacji zajęć zastosowaną w realizacji tego programu był tak zwany „Termometr”, czyli „zmierzenie temperatury” zadowolenia w grupie. Termometr został narysowany na planszy i zadaniem każdego uczestnika było zaznaczenie symbolu z buźką smutną lub wesołą na skali tak, by najlepiej ilustrowały jego/jej odczucia dotyczące określonej części programu, czyli konkretnych zajęć. Mierzenie temperatury zadowolenia uczestników odbywało się zawsze na koniec każdego spotkania z grupą. Propozycje skali: od 1 do 6 / buźka uśmiechnięta, oznaczająca zadowolenie i „temperaturę dodatnią” podczas zajęć; od -1 do -6 / buźka smutna, oznaczająca niezadowolenie i „temperaturę ujemną” podczas zajęć. Osoby biorące udział w zajęciach rysowały symbole w odpowiednim dla siebie miejscu na termometrze. Prowadzący wykorzystał również gotowe symbole buziek, by każdy z uczestników miał szansę na samodzielne określenie swojego zadowolenia, również osoby nisko funkcjonujące, ze względu na indywidualne zaburzenia oraz mające trudności z samodzielnym pisaniem, rysowaniem. Zastosowanie tej metody ewaluacji podczas każdego spotkania pozwoliło prowadzącemu już po zajęciach ocenić zadowolenie i atmosferę w grupie. Za pomocą termometru proszono uczestników, by podzielili się swoją obserwacją i porozmawiali, jakich ulepszeń należałoby dokonać, czy jakie elementy podczas zajęć podobały im się najbardziej. Planszę z termometrem prowadzący zachował i wykorzystał w późniejszym okresie do ewaluacji całego programu.

załącznik nr 1

KWESTIONARIUSZ ANKIETY DLA WYCHOWAWCY

Celem niniejszej ankiety jest uzyskanie informacji dotyczących realizacji celów wyznaczonych w programie *Radosne tworzenie* oraz integracji społecznej uczniów niepełnosprawnych intelektualnie z wychowankami pełnosprawnymi podczas realizacji w/w programu. Ankieta jest anonimowa

Proszę o określenie właściwej według Pani/a odpowiedzi:

1. Czy pod wpływem prowadzonych zajęć plastycznych dostrzega Pan/i pozytywne zmiany w rozwoju uczniów i wychowanków?
  - a) Tak
  - b) Nie

2. Czego dotyczą te zmiany, proszę zaznaczyć właściwe odpowiedzi:
  - a) Uczeń poznał różne techniki plastyczne
  - b) Zna i korzysta z różnych narzędzi i materiałów plastycznych
  - c) Jest samodzielny w zakresie twórczości własnej oraz planowania swoich działań
  - d) Wykazuje większą sprawność manualną
  - e) Uczeń jest bardziej komunikatywny
  - g) Chętniej nawiązuje kontakty z innymi dziećmi
  - h) Wykazuje pewność siebie
  - i) Wykazuje zainteresowanie otaczającym światem
  - j) Współpracuje z rówieśnikami w oparciu o właściwe relacje i normy społeczne

3. Czy udział w zajęciach miał wpływ na rozwijanie twórczego myślenia i wyobraźni uczniów i wychowanków ?

a) Tak

b) Nie

4. Czy zaproponowane techniki plastyczne przyczyniły się do rozwijania wrażliwości uczniów i wychowanków na sztukę i muzykę?

a) Tak

b) Nie

5. Czy podczas zajęć plastycznych uczniowie i wychowankowie podejmowali działania integracyjne?

a) Tak

b) Nie

6. Czy uczniowie niepełnosprawni integrując się społecznie podczas wspólnych zajęć z wychowankami pełnosprawnymi czerpią z tego korzyści?

a) Tak

b) Nie

Jeżeli tak to jakie? .....

.....

7. Czy jest Pan/i za kontynuacją dalszych działań integracyjnych z udziałem uczniów i wychowanków?

a) Tak

b) Nie

BIBLIOGRAFIA

1. Bogdanowicz M. W co się bawić z dziećmi? Piosenki i zabawy wspomagające rozwój dziecka.
2. Gloton R., Cero C. Twórcza aktywność dziecka. WSiP, Warszawa 1985
3. Sacher W. Słuchanie muzyki i aktywność artystyczna dzieci. Impuls, Kraków 1999.
4. Z. Burowska, Współczesne systemy wychowania muzycznego. Warszawa 1976.
5. Misiewicz E., Gieruszczak D.: „Taka sobie muzyczka”
6. Forecka-Waśko K. W rytmie kroków i podskoków–piosenki i zabawymuzyczne dla dzieci, „Harmonia” 2011
7. Kataryńczuk- Mania L., Możliwość wykorzystania muzykoterapii w edukacji muzycznej [w:] Wybrane elementy terapii w procesie edukacji artystycznej, red. Kataryńczuk-Mania L., Zielona Góra 2002.
8. Kieźel P, Kierył M. Kurki, pieski i kaczuszki
9. Dmitroca Z. Lawgmin J., Śpiewanki malowanki, Wydawnictwo Muzyczne Polihymnia Lublin 2014
10. Tomaszewska M., Miller M. Piosenki i zabawy edukacyjne na bum bum rurki.
11. Bajki samograjki -Wydawnictwo Siedmioróg
12. Lewandowska K. Muzykoterapia dziecięca. Gdańsk 2001.
13. Stanisław Popek, "Analiza psychologiczna twórczości plastycznej dzieci i młodzieży" WSiP, Warszawa 1985
14. Anna Jabłońska, "Zabawy plastyczne", Świat Książki, Warszawa 2004
15. Doris Ruppert, "Każde dziecko to potrafi"
16. Jąder M. „Techniki plastyczne rozwijające wyobraźnię”, Oficyna Wydawnicza Impuls, Kraków 2004.
17. Watt F. „365 rzeczy do zrobienia. Pomysłowe prace plastyczne”, Papilon 2008.
18. Massa F. „Moja akademia plastyki”, Papilon 2008.

19. Jąder M. „Techniki plastyczne rozwijające wyobraźnię”, Impuls 2005.

20. A. Boguszewska, A. Weiner „160 pomysłów na nauczanie zintegrowane w klasach I-III”. Impuls, Kraków 2000.